

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 96430

(13) U

(51) МПК

E21B 33/03 (2006.01)

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: **u 2014 08097**

(22) Дата подання заявки: **17.07.2014**

(24) Дата, з якої є чинними
права на корисну
модель: **10.02.2015**

(46) Публікація відомостей **10.02.2015, Бюл.№ 3**
про видачу патенту:

(72) Винахідник(и):

**Наследніков Сергій Валерійович (UA),
Маслюк Василь Петрович (UA),
Андріїв Андрій Михайлович (UA),
Лисенко Олександр Олександрович (UA),
Юрченко Тарас Сергійович (UA)**

(73) Власник(и):

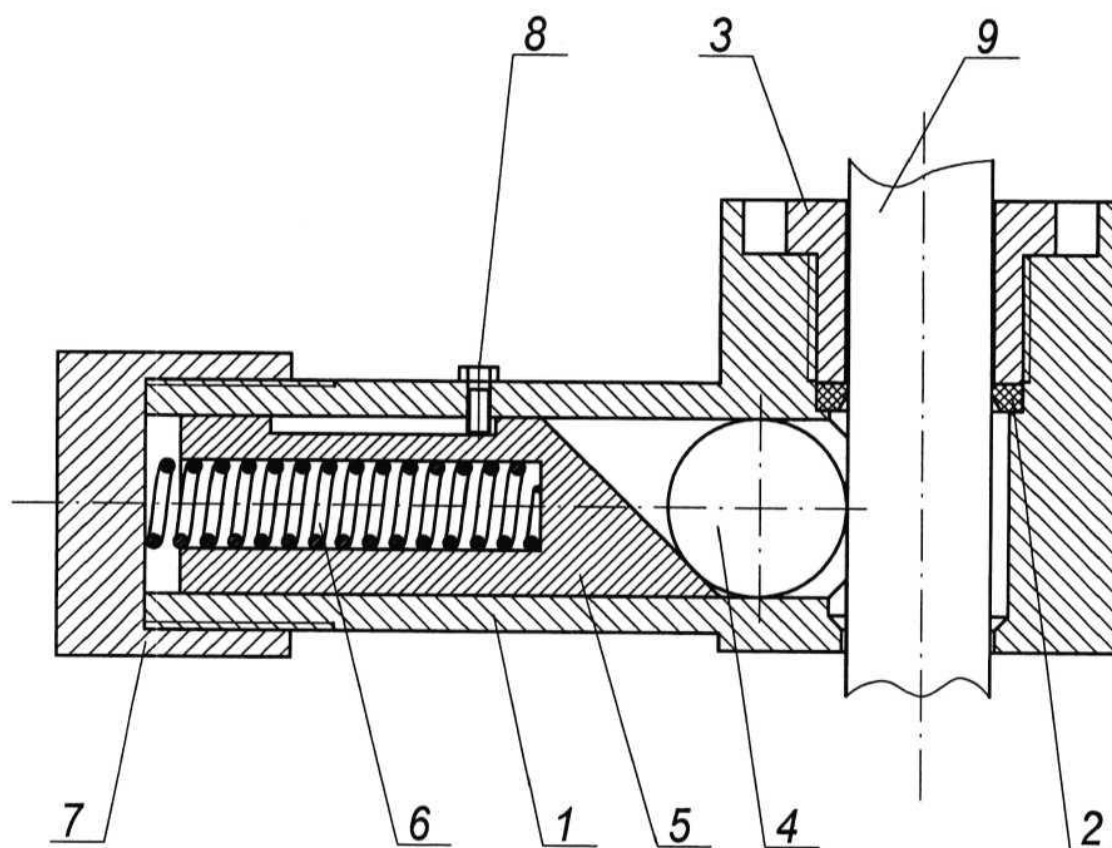
**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"УКРНАФТА",
пров. Нестеровський, 3-5, м. Київ-53, 04053
(UA)**

(54) УСТЕВІЙ ЗАПОБІЖНИЙ КЛАПАН

(57) Реферат:

Устевий запобіжний клапан містить корпус з осьовим каналом, посадочне сидло під кульовий запірний елемент, радіальний канал, заглушку, штовхач із прямим і скошеним торцями, пружину. Посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано змінним і закріплено в осьовому каналі фігурним фіксатором, у радіальному каналі зверху виконано різьбовий отвір, у різьбовий отвір встановлено обмежувач переміщення, на бічній поверхні штовхача виконано лиску, по осі штовхача з боку прямого торця виконано глухий канал. При цьому змінне посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано з фторопласту, обмежувач переміщення вкручено на глибину лиски, виконаної на бічній поверхні штовхача, а пружину розміщено всередині глухого каналу штовхача.

UA 96430 U

Корисна модель належить до нафтогазовидобувної промисловості, зокрема до устєвого обладнання для герметизації свердловини при обриві полірованого штока на свердловинах, обладнаних штанговими глибинно-насосними установками.

Відомий устєвий сальник [патент України № 73437, МПК⁶ E21B 33/03, опубл. 25.09.2012 р., бюл. №18], який містить корпус з осьовим каналом (контейнер), кульовий запірний елемент, пружину і штовхач.

Недоліком устєвого сальника є те, що конструкція штовхача переміщає кульовий запірний елемент тільки горизонтально, тому на нього в робочому положенні діє знизу тільки незначний тиск продукції зі свердловини, що не забезпечує надійної герметизації устя. Конструктивне виконання посадочного сидла під кульовий запірний елемент не передбачає можливості його заміни в процесі експлуатації. Посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано з металу і не забезпечує достатньої герметизації устя, так як піддається корозійному зношуванню в процесі експлуатації.

Найближчим аналогом є устєвий пристрій для герметизації свердловини [А. с СРСР № 1798478, МПК⁵ E21B 33/03, опубл. 28.02.1993 р., бюл. №8], що містить корпус з осьовим і радіальним каналами, кульовий запірний елемент, посадочне сидло під кульовий запірний елемент, штовхан з прямим і скошеним торцями, пружину і заглушку.

Недоліком устєвого пристрою для герметизації свердловини є складність заміни посадочного сидла під кульовий запірний елемент, що потребує демонтажу устєвого сальника. Посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано з металу і не забезпечує надійної герметизації устя, так як піддається корозійному зношуванню в процесі експлуатації. Штовхач із прямим і скошеним торцями не зафіксований в робочому положенні і має можливість повороту навколо своєї осі, що може призвести до зміщення кульового запірного елемента.

В основу корисної моделі поставлено задачу удосконалення устєвого запобіжного клапана для підвищення надійності герметизації устя свердловини шляхом раціонального виконання та розміщення його елементів.

Поставлена задача вирішується тим, що в устєвому запобіжному клапані, що містить корпус з осьовим каналом, у якому встановлено посадочне сидло під кульовий запірний елемент, і радіальним каналом, на який встановлено заглушку, розміщений у радіальному каналі кульовий запірний елемент, штовхач із прямим і скошеним торцями, пружину, посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано змінним і закріплено в осьовому каналі фігурним фіксатором, у радіальному каналі зверху виконано різьбовий отвір, у різьбовий отвір встановлено обмежувач переміщення, на бічній поверхні штовхача виконано лиску, по осі штовхача з боку прямого торця виконано глухий канал, причому змінне посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано з фторопласту, обмежувач переміщення вкручено на глибину лиски, виконаної на бічній поверхні штовхача, а пружину розміщено всередині глухого каналу штовхача.

Виконання посадочного сидла під кульовий запірний елемент змінним і закріплення його в осьовому каналі корпуса з осьовим і радіальним каналами фігурним фіксатором забезпечує можливість його оперативної заміни без демонтажу устєвого сальника.

Виконання змінного посадочного сидла під кульовий запірний елемент з фторопласту забезпечує покращення герметизації устя свердловини, так як не піддається впливу корозії в процесі експлуатації.

Виконання різьбового отвору зверху радіального каналу корпуса із осьовим і радіальним каналами забезпечує можливість встановлення в нього обмежувача переміщення.

Лиска на бічній поверхні штовхача з прямим і скошеним торцями виконується глибиною, на яку вкручується обмежувач переміщення, і забезпечує фіксацію та переміщення штовхача в робочому положенні і запобігає його провертанню навколо своєї осі. Це забезпечує надійне переміщення кульового запірного елемента до посадочного сидла кульового запірного елемента.

Виконання глухого каналу у штовхачі з прямим і скошеним торцями з боку прямого торця та розміщення пружини в ньому дозволяє забезпечити його переміщення без перекосів і заклинювань завдяки прикладенню сили переміщення практично біля скошеного торця штовхача. Це також дозволяє зменшити довжину радіального каналу корпуса, а конструкцію виконати більш ергономічною.

На кресленні зображено устєвий запобіжний клапан.

Устєвий запобіжний клапан містить корпус 1 із осьовим і радіальним каналами, у радіальному каналі якого зверху виконано різьбовий отвір, змінне посадочне сидло 2 під кульовий запірний елемент, виконане з фторопласту, фігурний фіксатор 3, кульовий запірний елемент 4, штовхач 5 із прямим і скошеним торцями, на бічній поверхні якого виконано лиску, а

по осі з боку прямого торця виконано глухий канал, пружину 6, заглушку 7, обмежувач переміщення 8. В осьовому каналі корпусу 1 розміщують полірований шток 9.

Устевий запобіжний клапан працює наступним чином.

Після спускання у свердловину колони насосних штанг, яка закінчується полірованим штоком 9, на нього концентрично встановлюють устевий сальник. До 5
штоком 9, на нього концентрично встановлюють устевий сальник. До 5
сальника (умовно не показано) зварюванням приєднують корпус 1 з осьовим і радіальним каналами (процес зварювання ґрундбукси і корпусу 1 може бути виконано заздалегідь у механічній майстерні). На полірований шток 9 одягають змінне посадочне сидло 2, виконане з фторопласту, під кульовий запірний елемент 4 і фіксують його у корпусі 1 фігурним фіксатором 3. Вільний кінець полірованого штока 9 приєднують до канатної підвіски головки балансира верстата-качалки. 10

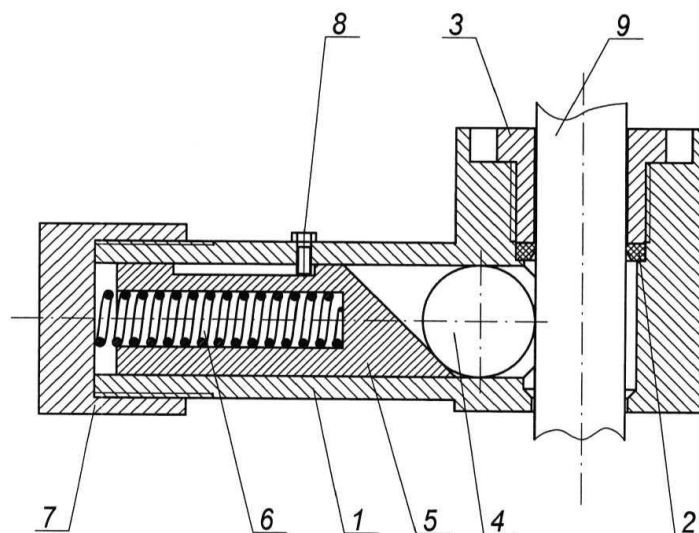
У радіальний канал корпусу 1 вкладають кульовий запірний елемент 4. Кульовий запірний елемент 4 підпирають штовхачем 5 із прямим і скошеним торцями, скошеним торцем вперед. Штовхач 5 із прямим і скошеним торцями фіксують в корпусі 1 обмежувачем переміщення 8, який вкручують у різьбовий отвір зверху радіального каналу корпусу 1 на глибину лиски штовхача 5. У глухий канал штовхача 5 із прямим і скошеним торцями вставляють пружину 6. Заглушкою 7 закривають радіальний канал корпусу 1, одночасно стискаючи пружину 6. 15

Під час роботи верстата-качалки полірований шток 9 здійснює зворотно-поступальний рух. При виникненні аварії, що пов'язана з обривом полірованого штока 9, осьовий канал корпусу 1 звільняється. Пружина 6 розвантажується і переміщає штовхач 5, який скошеним торцем притискає кульовий запірний елемент 4 до змінного посадочного сидла 2, перекриваючи устя свердловини. Крім того на кульовий запірний елемент 4 знизу діє сила тиску продукції зі свердловини, яка збільшує силу притискання кульового запірного елемента 4 до змінного посадочного сидла 2. У випадку зменшення сили тиску продукції свердловини на кульовий запірний елемент 4, його підтримує у притисненому до змінного посадочного сидла 2 стані штовхач 5. 20

Технічний результат від використання устєвого запобіжного клапана полягає у підвищенні надійності герметизації устя свердловини шляхом раціонального виконання та розміщення його елементів, що у кінцевому результаті дозволить запобігти виникненню аварійних ситуацій та розливам нафти на усті свердловини. 25 30

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Устевий запобіжний клапан, що містить корпус з осьовим каналом, у якому встановлено посадочне сидло під кульовий запірний елемент, і радіальним каналом, на який встановлено 35
заглушку, розміщений у радіальному каналі кульовий запірний елемент, штовхач із прямим і скошеним торцями, пружину, який **відрізняється** тим, що посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано змінним і закріплено в осьовому каналі фігурним фіксатором, у радіальному каналі зверху виконано різьбовий отвір, у різьбовий отвір встановлено обмежувач переміщення, на бічній поверхні штовхача виконано лиску, по осі штовхача з боку прямого торця виконано глухий канал, при цьому змінне посадочне сидло під кульовий запірний елемент виконано з фторопласту, обмежувач переміщення вкручено на глибину лиски, виконаної на бічній поверхні штовхача, а пружину розміщено всередині глухого каналу штовхача. 40

Комп'ютерна верстка А. Крижанівський

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601